

Irving Stoun

Mornar na konju

PRIČA O ŽIVOTU
Džeka Londona

Prevela Ljerka Radović

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2020.

Naziv originala:

Irving Stone

JACK LONDON, SAILOR ON HORSEBACK

Copyright © 1938 by Irving Stone

This translation published by arrangement with Doubleday, an imprint of
The Knopf Doubleday Group, a division of Penguin Random House, LLC.

Translation Copyright © 2020 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03230-7

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od
drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u
potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva
životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

I

Jednog jutra početkom juna 1875. godine, stanovnici San Franciska pročitale u *Kroniklu* strašnu priču. Neka žena pokušala je da prosvira sebi metak kroz glavu pošto je „muž isterao iz kuće zbog toga što je odbila da uništi još nerođeno dete – prava slika bezdušnosti i porodične nesreće!“. Ta žena bila je Flora Velman, crna ovca pionirske porodice Velman iz Masilona, u državi Ohajo; čovek je bio profesor V. H. Čejni, putujući irski astrolog, a nerođeno dete trebalo je da postane poznato milionima ljudi širom celog sveta kao Džek London.

Iako članak u *Kroniklu* na kraju priznaje da je to Florin iskaz, koji su preneli njeni prijatelji, ipak se tu teško optužuje profesor Čejni. Optužuju ga da je ležao u zatvoru Tombs; da je sahranio nekoliko svojih bivših žena, te je sada „nad njihovim glavama zeleni busen trave, a kod nogu kamen“; da je primoravao Floru da skapava nad koritom i čuva tuđu decu za nadnicu; da je prodao nameštaj za koji je ona doprinela da se plati; da joj je naredio da ide iz kuće, a kad je odbila da to učini, on je napustio.

U tim optužbama ima isto tako malo istine kao i u naslovu samog članka, „Napuštena žena“, jer Flora Velman nije nikad bila udata za profesora Čejnija.

Flora u stvari nije imala nameru da se ubije. Rana je bila samo površinska. Metak je mnogo više štete naneo Čejniju nego Flori, jer je ta priča bila objavljena u novinama širom zemlje, te je Čejni proveo ostatak života u ogorčenju i sramoti. Ubrzo posle toga nestao je iz San Franciska. Džek London nikad nije video oca.

U vreme kad je izašao članak u *Kroniklu*, Flora Velman je imala oko trideset godina. Bila je mala, neugledna, mršava žena; nosila je naočare i crnu periku s kovrdžama jer joj je tifus prilično oštetiо vid i kosu. Imala je dug nos, velike uši, bledunjavu put, a oblačila se bez ukusa. Flora je poticala iz dobre velšanske porodice; njena baka, supruga Džoela Velmana, dovela je preko Aleganskih planina usred zime, odmah posle 1800. godine, svoje četvoro dece iz Kanandejgve, u državi Njujork, u Okrug Vejn, u državi Ohajo. To je bilo putovanje koje je zahtevalo energičnost, samopouzdanje i odvažnost.

Oba sina gosпоde Velman, Hajram i Maršal, ded Džeka Londona, nasledili su ove osobine. Prilikom jedne posete Klivlandu, u kasnu jesen, otišli su brodom na jedno ostrvo u Zalivu Put-In. Brod nije prispeo pri povratku, jer je to bilo poslednje putovanje te godine, tako da dečaci ostadoše napušteni na usamljenom ostrvu bez hrane i zaklona baš pred samu zimu. Samo onakvim alatom kakvim su mogli da naprave od stena i drveta koje je nanela struja, sagradili su splav koji je bio dovoljno jak da ih prenese ne samo do kopna već i do samog Klivlanda.

Maršal Velman se naselio u Masionu, država Ohajo; tu je gradio kanale, patentirao izume, među kojima je najvažniji Velmanova rešetka za ugalj, nagomilao prilično bogatstvo i sagradio jednu od najlepših kuća u Masionu, u kojoj se rodila njegova kći Flora.

Flora Velman je koristila prednosti svog vremena. Učila je muziku, vaspitavala se u zavodu za obrazovanje mladih devojakа, bila je načitana, govorila je dobrim engleskim jezikom i ponašala se

uglašeno. Kao kći bogate porodice Velman, mogla je da izabere sebi muža, osnuje porodicu, kao njena braća i sestre, i proživi u blagostanju i sigurnosti. Mada je bio vešt pronalazač, Maršal Velman nije uspeo da pronađe kako će držati kćer na uzici. Prijatelji su o njoj pričali da je bistra i pametna, ali bolesnih živaca, neuravnotežena žena, kojoj je teško da se disciplinuje ili drži određenog pravca. Kažu da joj je tifus, koji je preležala u dvadesetoj godini, poremetio um.

Kad joj je bilo dvadeset pet godina, Flora je stavila sve svoje stvari u jedan kofer i otišla iz Masilona, što je predstavljalo nečuvan postupak za mladu, neudatu devojkicu. Do kraja života nije više održavala vezu s roditeljima niti oni s njom. Svakako da je među njima došlo do sukoba, ali pravi uzrok može samo da se nasluti. Dosetljivi dopisnik *Kronikla* nagovestio je da je ona „došla na ovu obalu otprilike u isto vreme kad je profesor Čejni pošao na putovanje preko kontinenta kroz romantične žbunove komoljike“, ali Flora se u stvari upoznala sa Genijem tek tri godine kasnije, u Sijetlu. Šta bismo dali kad bismo mogli da pratimo njen život tokom te tri godine zavijene u tamu, dok je putovala od grada do grada izdržavajući se davanjem časova klavira; po svemu sudeći, to verovatno ne bi bila lepa priča.

Profesor Čejni piše: „Flora je bila poznata kao moja žena u istoj kući u kojoj su se izdavale sobe u kojoj je važila i za ženu Lija Smita. Bio je to veoma ugledan dom i jednog dana kad sam se vratio kući, zatekao sam sve stanare kako se sele i veliko uzbuđenje u celoj kući. Čim sam ušao u sobu, Flora zaključa vrata, kleknu preda me i jecajući preklinjaše da joj oprostim. Rekoh da nemam šta da joj opraštam. Najzad, posle dugog oklevanja i pravdanja priznade sve o Liju Smitu i reče da se svi stanari sele zbog toga što je ona bila poznata kao gospođica Velman, gospođa Smit i gospođa Čejni skoro u isto vreme. Da sam se povinovao prvim

utiscima, napustio bih je još tada i to bi uštedelo mnoge godine pune jada. Ali je i moj život bio skrhan i, pošto sam dobro razmislio, oprostio sam joj.“

Čejni se upoznao s Florom u kući predsednika opštine Sijetla, Jeslera, koji je bio iz Ohaja i poznao porodicu Velman. Flora je bila u gostima kod gradonačelnika Jeslera i njegove žene; oni su u poverenju ispričali Geniju da je ona rodom iz veoma ugledne porodice, ali da je učinila nešto rđavo. To nedorečeno „nešto rđavo“ bilo je, verovatno, razlog što je Flora napustila svoj dom. Čejni je bio prisan prijatelj Jeslerovih; često je dolazio kod njih, a kada je kasnije video Floru u San Francisku, sreli su se kao stari prijatelji.

Kakav je čovek bio otac Džeka Londona? O njegovom životu ne znamo mnogo izuzev da je bio punokrvan Irac i da se rodio u jednoj brvnari u Mejnu. Kao mladić, proveo je mnogo godina na moru. Bio je to onizak, snažno građen čovek, koji je u šezdesetoj godini mogao da smlati kakvog siledžiju koga bi poslali da ga izudara. Proveo je život pišući, uređujući časopise, držeći predavanja, dajući časove i sastavljajući horoskope. Sakupio je veliku biblioteku s knjigama o filozofiji, matematici, astronomiji i okultizmu. Bio je lingvist, dobar znalac istorije i Svetog pisma. Među svojim prijateljima, učenicima i sledbenicima bio je poznat kao izvanredan čovek; među astrolozima bio je priznat kao jedan od najboljih. Kad je već živeo kao starac u Čikagu, pričaju da je posvetio svoju veliku energiju, radeći oko šesnaest sati dnevno, astrologiji, u koju je strasno i iskreno verovao. Smatrao je egzaktnom naukom, kao što su hemija i matematika, naukom koja može da uzdigne čovečanstvo iz blata.

Čejnijeva najveća slabost bile su žene. Kad bi ga prijatelji prekorovali zbog njegovih moralnih prestupa, on bi pokazao svoj horoskop i uzviknuo: „Avaj! To stoji u mom horoskopu.“ Brzo je mogao da se naljuti, i nije bilo lako izaći s njim na kraj, jer je uvek

morao da bude poglavica, vođa, učitelj. Proveo je skoro ceo život u siromaštvu jer nije bio vičan rukovanju novcem; davao je časove besplatno kad su đaci bili suviše siromašni i stalno je poklanjao ono malo para što je imao.

Učenici tvrde da su njegova predavanja uvek izazivala napetu pažnju, jer je imao šta da kaže, i kazivao je to na zanimljiv način. Ipak, mali broj ljudi mogao se meriti s njim u sarkastičnosti i ironičnosti. Davao je svojim prijateljima mnogo tema o kojima su mogli da razmišljaju ako su bili sposobni da misle, u suprotnom slučaju nisu dugo ostajali njegovi prijatelji. U Portlandu, u državi Oregon, njegova nedeljna predavanja bila su veoma omiljena. Slušaoci su sedeli ispred velikog horoskopa na školskoj tabli, dok je Čejni stajao pred njim i palicom pokazivao razne astrološke grupacije, tražeći od slušalaca da objasne njihovo značenje. Posle predavanja, koje je trajalo sat i po, zabavljao ih je veselim pričama jer je bio obdaren vedrim irskim humorom.

Jedan od njegovih sledbenika, Džo Traunson iz Hildsburga, kasnije socijalista i jednomišljenik Džeka Londona, pisao je 1909. godine: „Jedna njegova privlačna osobina prilikom razgovora bilo je to što je imao običaj da kaže: 'Ah, u vezi s tim mi pade nešto na pamet!'; i onda bi nastavio da raspravlja o nekoj divnoj istini ili nečemu što je izgledalo kao prirodna pojava na koju se pre toga niko nije obazirao. Odlično je poznavao matematiku i astrologiju; naučio me je metodu kojom su bili dešifrovani stari rukopisi. Bio je izvrstan gramatičar, uman, učen, imao je odlično pamćenje i mogao da piše neumorno po šest sati dnevno. Često je držao predavanja isto kao što to čine naši socijalisti u ovim modernijim vremenima; govorio je o bogatašima koji se sve više bogate i siromasima koji postaju sve siromašniji, o uzrocima i lečenju siromaštva. Naučio me je više nego svi ostali zajedno, i bio mnogostran. Jednog dana mi reče: 'Naučiću te kako se izračunava pomračenje, ili

bilo koju nauku koju želiš da naučiš. Ukratko, kad god sam želeo nešto da saznam, navratio bih do profesora Čejnija.“

Traunson ne propušta da pomene i Čejnijeve slabosti. Nije shvatao muziku; mrzeo je pobornike za žensko pravo glasa; bio je neumoljiv neprijatelj isto kao što je bio iskren prijatelj i posle svađe nije mogao da ostane objektivan; primao je novac od Slobodnih mislilaca da drži predavanja protiv ortodoksnosti... i nije mogao da se drži podalje od mladih udovica.

Udruživši snage s Florom Velman, Čejni je osnovao dom na mestu gde je onda bila Prva avenija, između ulica Misionarske i Valensija. Zaposlio se u redakciji časopisa *Zdrav razum*, koji je u svojim oglasima navodio da je jedini časopis Slobodnih mislilaca zapadno od Stenovitih planina. Pisao je članke, držao niz socioloških predavanja u Društvu prijatelja nauke i privatno tumačio horoskope.

„Profesor se stalno nastanio u San Francisku da bi se bavio ASTROLOGIJOM. Podučavao je one koji su želeli da dobiju znanja o toj nebeskoj umetnosti, koja među svoje učenike i obožavaoce ubraja i takve umove kao sto su Galilej i Isak Njutn. – U dugoj listi lica, koja se u ovom gradu izdaju za glavne astrologe, nema nijednog ko zna ma šta o toj nauci. Oni koji se nazivaju astrolozima samo su obični gatar i koji vrataju iz šolje za kafu ili iz karata, i koji su svojim šarlatanstvom dosta doprineli tome da prava astrologija uživa rđav glas. Radno vreme je od 10 do 12 pre podne, i od 2 do 4 časa po podne. Primanja uveče zakazuju se posebnim dogovorom.“

Čejni nije bio šarlatan. Da svesno nije zloupotrebljavao lakoverne dokazano je činjenicom što je veći deo života proveo u besplatnom proučavanju, pisanju i predavanju svoje nauke. Nekoliko anegdota prikazaće mesto koje je on zauzimao na tom polju.

„Jednom je izgorela neka kuća. Očigledno je bila namerno zapaljena. Vlasnik je zatražio savet od profesora Čejnija. Čejni je

rekao da su u to bila umešana trojica ljudi; tako ih je tačno opisao da je vlasnik otišao kod njih i rekao da je Čejni kazao da su to oni učinili. Odmah su priznali. Ako je Čejni to rekao, bilo je uzaludno poricati.“

„Neka sredovečna žena, koja očividno nije živela suviše ispravnim životom, otišla je Čejniju da joj pročita horoskop. Usred čitanja ona skoči i pobeže uzviknuvši: 'Ovaj čovek može da čita i božje misli!'“

Nedeljom uveče Čejni je držao predavanja iz astrologije u Čarter Ouk holu; Flora je pred vratima prodavala karte po deset centi. Neko vreme ta predavanja bila su dobro posećena, mada je jedan deo publike dolazio da bi se podsmevao i zabavljao.

Najbolje svedočanstvo o Čejnijevom umu i njegovom radu jesu objavljeni članci u *Zdravom razumu*: „Uzroci i lečenje siromaštva“ i „Šta treba da se učini sa zločincem?“, teme o kojima će Džek London oduševljeno pisati dvadesetak godina kasnije. U članku „Ljudi treba da znaju da proriču budućnost“ on piše: „Pogrešno vaspitanje nas je učilo da budućnost pripada bogu i da je bogohuljenje ako čovek samo pokuša da je istražuje. Vaspitano od najranijeg detinjstva u tom verovanju, devet desetina ljudi u Sjedinjenim Državama verovatno je sklono sumnji kad čuje kako neko tvrdi da se budućnost može proreći. Oni zauzimaju stav sličan stavu ljudi pre Galileja. Vaspitani u verovanju da je Zemlja ravna, oni su s užasom gledali svakoga ko je tvrdio da je okrugla; kad su papa i kardinali zatvorili Galileja zato što je tvrdio da se zemlja okreće, obični ljudi su smatrali da je taj rani mučenik nauke bio zaslužen kažnjen.“

Pri studiranju Čejnijevih članaka, otkrivamo čist, snažan i zanimljiv literarni stil, pravu učenost, njegovu hrabrost da kaže ono što misli, sažaljenje prema širokim slojevima ljudi i želju da ih pouči kako da se poprave. Njegovi pogledi su moderni i napredni;

u svom članku o kriminologiji on piše da zločince više plaši neizbežnost kazne nego što ih plaši njena strogost, a u drugom članku predlaže da Društvo prijatelja nauke organizuje Bratstva muškaraca, žena i dece, koja će održavati nedeljne sastanke na kojima bi odrasli pisali i diskutovali o raznim temama, a deca učila muziku, kompoziciju i kritiku, kako bi nastavila da poboljšavaju ljudski rod sve dok se nakon nekoliko generacija porok i zločin gotovo potpuno ne izgube.

Umnogome su pisanje, napadi, stavovi, oduševljenje, pa i sama rečenica tako slični pisanju Džeka Londona da čitalac prosto trlja oči u čudu.

Flora je bila ne samo astrolog već i vatrena spiritistkinja. Držala je seanse na kojima je pozivala publiku da stupi u vezu s mrtvima, da šalje poruke onima koje je nekad volela i da, s obzirom na prednosti položaja mrtvih, od njih prima savete kako da vodi poslove i ljubav, kako da reši svađe i kako da kontroliše muževe ili žene. Spiritizam je bio veoma u modi 1870. godine. U San Francisku seanse su održavane na tuceta, a vernici su išli tako daleko da su pitali duhove za odobrenje pre nego što bi zaposlili čuvarkuću.

Flora i Čejni proveli su zajedno u San Francisku mnogo srećnih meseci; Flora je vodila kuću, davala časove klavira, vodila seanse, držala predavanja iz spiritizma i prodavala karte pred vratima šatora, čiji je pod bio posut strugotinom i gde je Čejni držao predavanja o hemiji, astronomiji i okultizmu. Imali su prijatelja među astrolozima, bili su veoma cenjeni i zauzimali važno mesto među vođama svog kulta. Izgleda da je Flora volela Čejnija i želela da se uda za njega, ali je Čejni bio suviše zauzet predavanjima o „Pojavama fizičkog, intelektualnog, moralnog i duhovnog života“ u Društvu prijatelja nauke da bi se gnjavio nečim tako zemaljskim kao što je venčanje.

Kad je Džek London napunio dvadeset jednu godinu, pisao je Čejniju i zapitao ga da li je on njegov otac. Četvrtog juna 1899. godine, dvadeset četiri godine pošto je objavljen članak u *Kroniklu*, Čejni odgovara na Džekovo pitanje oslovljavajući ga sa „Dragi gospodine“, pristaje da „mu ispuni želju, da čuti i da sačuva tajnu“, i iznosi svoju verziju o događajima koji su doveli Floru do pokušaja samoubistva. „Nikad nisam bio oženjen Florom Velman“, piše Čejni, „ali ona jeste živela sa mnom od 11. juna 1874. do 3. juna 1875. Tada sam bio impotentan, što je bila posledica nevolja, nemaštine i preteranog umnog rada. Prema tome, ja ne mogu da budem vaš otac, a nisam siguran ni ko bi to mogao biti.“

Pristajući na Džekovu molbu da mu pomogne da pronađe ko mu je otac, Čejni ponavlja ogovaranja koja su Florino ime dovodila u vezu s dva druga muškarca u proleće 1875. godine, ali smesta priznaje da „baš lično njemu ništa nije poznato“. Zatim piše jednu od najžalosnijih stranica koje je ikad sastavio. „Jedno vreme sam prema Flori osećao najnežniju naklonost; ali kasnije sam je mrzeo svom snagom svoje silovite prirode, čak sam pomišljao da ubijem i nju i sebe, kao što rade mnogi ljudi u sličnim prilikama. Ipak, vreme je izlečilo rane i ja ne gajim prema njoj neprijateljstvo, dok prema vama osećam toplo sažaljenje jer mogu da zamislim kakva bi moja osećanja bila da sam na vašem mestu... *Kronikl* je objavio da sam je izbacio iz kuće zato što nije htela da pristane na pobačaj. To je umnoženo i razaslanu širom cele zemlje. Moje sestre u Mejnu pročitale su to i dve od njih su postale moji neprijatelji. Jedna je umrla verujući da sam bio kriv. Svi moji rođaci osim jedne sestre u Portlandu, u državi Oregon, još su moji neprijatelji i optužuju me da ih sramotim. U to vreme objavio sam brošuru s izveštajem nekog detektiva koga mi je dao upravnik policije; tu je pokazano da su mnoge optužbe protiv mene bile lažne, ali ni *Kronikl* niti bilo koje druge novine koje su me klevetale nisu htele da isprave

lažni izveštaj. Onda sam prestao da se branim i život je godinama za mene bio veliki teret. Ali konačno je stvar uzela suprotan tok i sada imam nekoliko prijatelja koji me poštuju. Imam više od sedamdeset šest godina i potpuno sam siromašan.“

Nezadovoljan, Džek London je još jednom hitno zatražio još informacija. Čejni, koji je i dalje poricao da je Džekov otac, napisao je poslednje pismo.

„Uzrok našeg razlaza počeo je time što mi je Flora jednog dana rekla: 'Ti znaš da je materinstvo velika želja moga života, a pošto si ti suviše star – ako nađem nekog dobrog, lepog mladića, bi li mi dozvolio da imam s njim dete?'“

„Odgovorih: da, ali on mora da je izdržava. Ne, ona mora uvek da živi sa mnom i da bude žena profesora Čejnija. Otprilike mesec dana kasnije ona mi reče da je zatrudnela sa mnom. Mislio sam da me samo iskušava i nisam verovao da je u drugom stanju. Zato sam digao veliku galamu nameravajući da je opomenem da to i ne pokušava da učini. Tako je počela svađa koja je trajala ceo dan i celu noć. Kad je svanulo, ustao sam i rekao joj da više nikad neće moći da bude ponovo moja žena. Za trenutak je postala pokorna jer je znala da mislim ozbiljno. Dopuzala je do mene na kolenima jecajući i molila da joj oprostim. Nisam hteo da joj oprostim, premda sam i dalje mislio da se samo pravi da je zanela. Ali njena narav je bila prava napast i često sam još pre toga mislio da ću zbog toga morati da je napustim.

„Izašavši, otišla je do kuće doktora Ratlija; izašla je u zadnje dvorište i uskoro se vratila sa revolverom u jednoj ruci i kutijom metaka u drugoj; na levoj slepoočnici imala je ranu, krv joj je curila niz lice. Na pitanje gospođe Ratli, Flora je kazala: 'Ova mala žena pokušala je da se ubije, ali joj to nije baš najbolje pošlo za rukom.'

„Zavladalo je veliko uzbuđenje. Gomila od nekih sto pedeset ljudi sakupila se zaklinjući se da će me obesiti o prvu banderu.“

Premda su svi primerci one brošure s odbranom koje je Čejni štampao nestali, njeno postojanje potvrdili su ljudi koji su je u to vreme čitali. Detektiv je izjavio da je revolver bio polovan i da iz njega nije pucano otkako je podmazan; da je mirisao na podmaz, a ne na barut; da neki stolar, koji je u to vreme radio dvadeset stopa daleko od Flore, nije čuo nikakav revolverski pucanj; da bi njeno lice bilo umrljano barutom da je pucala onako kao što je rekla, ali na njemu nije bilo ni traga od baruta.

Ono što pada u oči u Čejnijevim naporima da dokaže kako se Flora samo pretvarala jeste to da nije pokušao da pogleda Florinu ranu da bi video da li je stvarna ili lažna, niti je ovaj momenat pomenao u brošuri kojom se branio. I to iz jakog razloga: da je Flora imala ranu na slepoočnici posvedočili su njena pastorka Elajza London Šepard i njen unuk Džoni Miler. Čejni je očevidno pokušao da dokaže da je Flora, ako je uopšte sebe ranila, to učinila nekim oruđem mnogo manje smrtonosnim od revolvera – na primer, nekim oštrim komadom metala – ali čak i da je to dokazao, ne bi time ništa postigao.

Zbog iste takve omaške ne može se prihvatiti ni Čejnijevo poricanje očinstva. Ako je želeo da pobije Florine tvrdnje da je s njim zatrudnela, a da je on zaista bio impotentan, trebalo je samo da kaže: „Flora, ti i ja nismo polno opštili; kako bih ja onda mogao da budem otac tvog deteta?“ Osim toga, da je on bio impotentan, zar bi Flora bila tako glupa da tvrdi kako je s njim zatrudnela? Čejni se, uprkos svom obrazovanju, jednostavno nije dobro izrazio; hteo je da kaže Džeku da je bio nesposoban da oplodi i da nije mogao da stvori život; on nigde ne poriče da je Flora stvarno bila njegova žena.

Zašto je Čejni poricao da je otac Džeka Londona? Pošto to njegovo poricanje izgleda iskreno, može se s razlogom poverovati da je on zbilja mislio da je nesposoban da oplodi i da je bio uveren da

je Flora tog kritičnog meseca bila s nekim drugim muškarcem. Ali čak i da nije bio uveren u to, sad je imao već više od sedamdeset godina i bio suviše umoran za stvaranje nekog odnosa oca i sina pri samom kraju života. Mnogo je patio zbog svoje veze s Florom Velman i nije imao namere da se uvali ponovo u stvar koja mu je tako dugo zagorčavala život. Džek London je za njega bio stranac, nepoznato ime. Jedina Čejnijeva želja u vezi s Florom i Džekom Londonom bila je da ga oni ostave na miru.

Čejni je uzaludno poricao svoje očinstvo. Rukopis kojim je pisao ime Džek London na kovertama pisama upućenih Džeku, ne može se razlikovati od Džekovog svojeručnog potpisa. Džek je nasledio od oca krupno, lepo irsko lice, svetlu kosu, visoko čelo, duboko usađene i zagonetne oči, čulna usta, snažnu bradu i kratak, snažan trup. Doktor Hol, koji se brinuo o Flori za vreme njene trudnoće, tvrdi da je šesnaest godina kasnije video jednog lepog, snažnog dečaka koji je šetao po skeli i bio prava slika i prilika profesora Čejnija, tako da je znao još pre nego što ga je upitao za ime da to može biti samo Čejnijev sin. Ali, što je još važnije, Džek je nasledio Čejnijevu pamet i karakter; nije bilo oca i sina čiji bi temperament i način mišljenja bili sličniji.

Posle pokušaja samoubistva Floru je doveo u svoj dom Vilijam H. Slokam, saradnik *Kronikla* i izdavač *Zdravog razuma*; tu su joj ukazali gostoprimstvo do Džekovog rođenja. Posle neuspelog pokušaja da se opravda, Čejni je otišao u Portland onoj svojoj sestri koja nije izgubila veru u njega. Tu je živeo mnogo godina, sakupio divnu biblioteku, izdavao brošure i astrološki almanah, stekao učenike i sledbenike. Kasnije je otišao u Nju Orleans, gde je izdavao jedan okultistički magazin i podučavao dva dečaka za stan i hranu. Njegova poslednja selidba bila je u Čikago, gde se konačno oženio, proglasio se za rektora Astronomskog koledža i sastavljao kraj s krajem dajući usmene horoskope po ceni od jednog dolara. Umro

je krajem stoleća, ispunivši doslovce ono što je prorokao, kako to kaže jedan od njegovih studenata – da će umreti tog određenog dana i da će biti sahranjen po snežnoj mećavi.

Flora Velman je držala predavanja o spiritizmu i aktivno vodila seanse sve do dana kad joj se rodio sin. Stanovnici San Franciska sećaju se Flore kako stoji na tribini, čudno obučena; veštački uvojci padaju joj do ramena, pogrbljena je kao da ima grbu na leđima, dok njena beba leži ispred nje. Bilo im je žao te slabe, neudate žene koja je bila sama na svetu; nekoliko puta su sakupljali novac da bi joj pomogli.

Četrnaestog januara 1876. godine *Kronikl* još jednom objavljuje ime Čejni, ali ovog puta u prijatnijem tonu: „Čejni – U ovom gradu, dvanaestog januara, supruga V. H. Čejnija dobila je sina.“ Dečak se samo osam meseci zvao Džon Čejni, a onda se Flora udala za Džona Londona.

Džon London se rodio u Pensilvaniji; poreklom je bio Englez. Išao je u seosku školu i voleo da navodi citate. U devetnaestoj godini, kad je bio šef odeljenja Pensilvanija-Iri železnica, venčao se sa En Džejn Kavet. Braćni par je imao desetoro dece i živio srećnim životom. London je napustio železnicu i postao farmer. Kad je izbio građanski rat, borio se na strani Severa sve dok mu napad tifusa nije uništio jedno plućno krilo. Posle rata uzeo je deo državne zemlje u blizini grada Moskou, u državi Ohajo, i tu se bavio poljoprivredom, bio šerif, radio kao stolar i građevinar. Bio je đakon metodističke crkve; nedeljom, posle službe, dovodio je kući sveštenika na ručak.

Ubrzo posle smrti En Džejn Kavet, jednog od njihovih sinova povredila je lopta za bejzbol udarivši ga u prsa. Lekar je preporučio da odvedu dečaka u Kaliforniju gde će mu klima pomoći da se

oporavi. Lekar je propustio da pomene da sa svojih hiljadu dvesta milja površine država ima nekoliko različitih vrsta podneblja. Pošto je San Francisko bio jedini grad u Kaliforniji za koji je Džon znao, on ukrca svog bolesnog sina i dve mlađe kćeri u voz koji je išao prema zapadu i krenu u taj grad. Posle deset maglovitih dana u San Francisku dečak je umro.

Posle toga London je pozvao iz Ajove jedan bračni par da dođe u Kaliforniju da mu vodi kuću i čuva dve kćeri. Taj par se brinuo o deci nekoliko meseci, a zatim otišao na drugo mesto, gde je čoveku bio ponuđen neki posao. Kad je tako još jednom ostao sam sa svoje dve kćeri, London ih smesti u protestantsko sirotište u Ulici Hejt.

U to vreme London bejaše tek prevalio četrdesetu godinu; bio je lepe spoljašnosti, lica obraslog u bradu, ljubazan, blag i svi su ga poznavali kao prijatnog čoveka. Dok je još bio u žalosti zbog gubitka žene i sina, jedan radnik koji je s njim radio nagovori ga da prisustvuje spiritističkoj seansi. „Hajde, Džone, pokušaj da dobiješ od njih neku poruku!“ Umesto poruke od svoje stare žene, London je dobio novu.

Da li je London sreo Floru pre ili posle rođenja njenog sina, nije poznato, ali nema sumnje da je znao da Flora nije bila udata za Čejnija. Flora je to sama rekla na javnom sastanku u Čarter Ouk holu, dok je optuživala tada odsutnog profesora. U to vreme skoro svi su se čudili zašto se London oženio Florom. Iako ne baš snažnog zdravlja, bio je lepo razvijen, prijatnog izgleda, a žene s kojima je izlazio volele su ga; naročito lepa glumica koja ga je nedeljom posle podne pratila u sirotište da poseti svoje dve kćeri.

Džon London je bio sam u San Francisku; bio je porodičan čovek; čeznuo je za ženom i ognjištem, tražio je sebi dom i majku za svoje kćeri. Flora je bila vesela, dobar govornik, svirala mu je na klaviru i ispunjavala časove usamljenosti. Kad je po drugi put oboleo od tifusa, ona ga je negovala. Posle dve nedelje, dok je Džon

bio prikovan za postelju, Flora se u subotu pojavila u sirotištu za vreme poslepodnevne posete i rekla devojkama da im je otac bolestan i da će im ona biti nova majka. Devojke joj nisu poverovale.

Sedmog septembra 1876. godine Flora Velman se potpisala kao Flora Čejni na bračnom ugovoru i dovela svog sina od osam meseci da živi sa Džonom Londonom u radničkoj četvrti južno od Ulice Market. Kad se porodica smestila, Džon je otišao u sirotište i doveo kući svoje dve kćeri; starija Elajza bila je osmogodišnja devojčica običnog lica, iskrena, zrela i samopouzdana za svoje godine. Otac je poveo Elajzu da joj pokaže stan i rekao da je beba njen brat. Kad je prvi put pogledala Džeka, spazila mu je na licu muve, jer se Flora nije setila da kupi komad mreže i pokrije dete. Elajza nije postavljala pitanja; napravila je lepezu od hartije, sela pored kolenke i počela da tera muve od deteta. Od tog trenutka, ta osmogodišnja devojčica praktičnog duha, prihvatila je Džeka kao svoje rođeno dete i toga se držala kao svetinje sve do onog dana kad je sahranila Džekov pepeo na visokom brežuljku iznad Mesečeve doline.

Flora nije volela materinske dužnosti. Bila je nemirna, temperamentna, ćudljiva, isuviše zauzeta muzikom, predavanjima i spiritizmom da bi obraćala pažnju na dečaka, koji se razboleo od neke stomačne bolesti. Po lekarskom savetu, porodica London se preselila iz grada u Bernal Hajts, farmerski kraj, gde Flora dade oglas da traži dojilju. Dženi Prentis, crnkinja, koja je živela preko puta i koja je baš izgubila svoje dete, postade Džekova dojilja, pomajka i prijatelj do kraja života. Mami Dženi je bila visoka, krupna, prsata žena, crna kao ugalj, vredna, pobožna, ponosna na svoj dom i porodicu i na svoj ugledni položaj u društvu. Uzimala je Džeka u svoje prostrano krilo, pevala mu crnačke uspavanke, rasipala na njega svu onu strasnu ljubav kojom bi obasula svoje dete da je poživelo. Elajza i Mami Dženi lepo su se sada brinule o malom Džeku.

Posle godinu dana porodica se opet preselila u gusto naseljeni radnički kraj, u Ulicu Natoma broj 920. U to vreme Džek je već bio prohodao i vukao za sobom mala crvena kolica. Elajza je u kolica stavljala svoju lutku, a Džek bi ih vukao trotoarom gore-dole. Jednog dana kad se Elajza vratila iz škole, našla je lutku razbijenu, jer ju je Flora dala Džeku a zaboravila da je priveže za kolica.

Londonovi su dve godine živeli u dugačkom železničkom stanu u jednoj trospratnici. Flora je uzela podstanara i od kirije plaćala jednog slugu Kineza. Džon London je radio kao stolar i građevinar, ali je kriza 1876. godine još držala Zapad u svojim kandžama te su poslovi slabo išli. Zaposlio se na otvaranju sanduka za neko trgovačko stovarište, a kasnije je postao trgovački putnik kod kompanije za šivaće mašine *Singer*, zarađujući na taj način za skroman život.

Kad je u San Francisku zavládala epidemija, Džek i Elajza dobili su difteriju. Dva deteta, koja su ležala u istoj postelji, bila su na umoru. Elajza se u jednom trenutku povratila iz nesvestice taman koliko da čuje kako Flora pita: „Doktore, mogu li oboje da budu sahranjeni u istom sanduku da bismo uštedeli troškove?“ Dok je Džekova majka na taj način pripremala pogreb svome sinu, očuh je jurio po gradu da nađe stručnu bolničarku i lekara koji bi mogli da spasu decu. Pošto je čuo za nekog lekara u gradu Ouklandu, s one strane Zaliva, koji je postigao vidne uspehe u lečenju difterije, Džon se ukrcao na prvi brod koji je prelazio preko i zamolio doktora da dođe u San Francisko. Doktor je došao, očistio deci bele skrame iz grla, premazao im grla sumporom i dvostruki pogreb bio je sprečen.

Čim su se Džek i Elajza potpuno oporavili, porodica se preselila u Oukland, sunčano, sanjivo predgrađe San Franciska, koje je težilo da postane velegrad za sebe. Iznajmili su udobnu petosobnu kuću u Trećoj ulici. Flora je ceo dan bila van kuće, zauzeta